

§ 85

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Ozan Yanarin ym. valtuustoaloitteesta lasten ja nuorten harrastustoiminnan tukemiseksi

HEL 2019-003278 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Mari Holopaisen ehdotuksesta.

Esittelijä

nuorisoasiainjohtaja
Mikko Vatka

Lisätiedot

Mikko Vatka, nuorisoasiainjohtaja, puhelin: 310 71252
mikko.vatka(a)hel.fi
Tuuli Salospohja, liikuntapalvelupäällikkö, puhelin: 310 87500
tuuli.salospohja(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää kannatettava sitä, että harrastamisen nykyistä vahvempaa tukea selvitetään. Lisäksi harrastamisen tukemiseksi tarvitaan uusia kokeiluja ja kehittämistoimien vaikuttavuuden arviointia.

Laajaa Islannin mallin kaltaista harrastustoiminnan rakenteiden ja rahoituksen muutosta ei voida tehdä ilman merkittäviä lisäpanostuksia sekä tukijärjestelmiin että olosuhteiden rakentamiseen, mutta pieni-muotoisempien ja alueellisten kokeilujen tekeminen on mahdollista toteuttaa pääosin olemassa olevin resurssein.

Lasten ja nuorten harrastamisen tärkeys ja harrastamisen tukeminen ovat viime vuosina olleet vahvasti esillä sekä kaupunkistrategiassa että opetus- ja kulttuuriministeriön tavoitteenasettelussa. Kaupunkistrate-

gian mukaan Helsingin tavoitteena on, että jokaisella lapsella ja nuorella on harrastus.

Lasten ja nuorten harrastaminen on jo varsin korkealla tasolla ja samaan aikaan lasten ja nuorten vähäisestä fyysisestä aktiivisuudesta ollaan syystä huolestuneita. Vuoden 2017 kouluterveyskyselyn perusteella 91% perusopetuksen 8. ja 9.-luokkalaisilla oppilailla on jokin viikoittainen harrastus. Kyselylyyn osallistuneista matalin harrastamisen aste on ammatillisen koulutuksen opiskelijoilla, joista 81% ilmoittaa harrastavansa viikoittain. Kouluterveyskyselyn mukaan tytöillä ja pojilla on lähes yhtä usein joku viikoittainen harrastus, eikä eroja koko maahan juuri ole. Eniten nuoret harrastavat liikuntaa, lukemista sekä kirjoittamista, kuvataidetta tai valokuvaamista. Harrastukset ovat varsin sukupuolittuneita; pojat liikkuvat enemmän, tytöt taas lukevat, kuvaavat, hoitavat lemmikkiä tai harrastavat musiikkia tai näyttelemistä enemmän. Pojista yli kolmannes kokee, että omalla asuinalueella on mielenkiintoista vapaa-ajan toimintaa, tytöistä vain viidennes. Kolmannes ammatillisen koulutuksen opiskelijoista koki harrastukset liian kalliiksi, yläluokkalaisista ja lukiolaisista viidennes.

Kaupungin keskeisin tapa tukea lasten ja nuorten harrastamista on harrastustoimintaa toteuttajien järjestöjen ja muiden toimijoiden avustaminen sekä rahallisesti että tarjoamalla heille tiloja toimintaan. Jatkossa sitä, kuinka hyvin avustukset kohdentuvat juuri lasten ja nuorten kohtuuhintaisen harrastamisen tukemiseen, tulee arvioida entistä tarkemmin. Harrastustoiminnan ammattimaistuminen samanaikaisesti kehittää toiminnan laatua ja nostaa kustannuksia.

Helsingin kaupungin toteuttaman Hyvä Vapaa-aika -tutkimus- ja kehittämishankkeen (2013–2017) tuloksena tiedetään, ettei harrastamisen esteenä ole ainoastaan harrastamisen hinta, vaan harrastamisen aloittamiseen tarvitaan perheen ja lähiyhteisön harrastamista tukeva kulttuuri. Ilmaisten tai kohtuuhintaisten harrastusten tarjoaminen ei siis yksin riitä, jos halutaan saada kaikki lapset ja nuoret harrastamaan, vaan myös pitkäjänteisempään harrastusmyönteisen kulttuurin rakentamista sekä perheissä että asuinalueilla.

Helsingin kaupunki tuottaa yhteistyössä liikuntaseurojen kanssa monipuolisia liikuntaharrastuksia lapsille ja nuorille. Alakouluikäisille suunnatut EasySport-tunnit ovat pääosin ilmaisia, ja yläkouluikäisille suunnattujen FunAction-tuntien puolen vuoden kausikortti maksaa 25 euroa. Kesätoiminnasta ei peritä maksuja.

Kaikille näille tunneille voi lähteä mukaan milloin tahansa kauden aikana. Toiminnan keskeisiä periaatteita ovat yhdenvertaisuus, lapsi-/nuori-lähtöisyys ja toiminnan laadukkuus. Erityistä huomiota kiinnitetään oh-

jaajien pedagogiseen osaamiseen sekä kiusaamiseen ja häirinnän ehkäisyyn. Myös erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille on tarjolla monipuolisia harrastusmahdollisuuksia EasySportin ja FunActionin puitteissa.

Liikuntapalveluiden tavoitteena on, että EasySport-toimintaa voitaisiin lisätä alueellisesti kattavammaksi, ja että kaikki tunnit voitaisiin tuottaa veloituksetta lapsille. Toiveissa on, että myös FunAction-toimintaa voitaisiin tarjota jatkossa veloituksetta yläkouluikäisille nuorille. Tämä edistäisi lasten ja nuorten yhdenvertaisuutta, kun kaikilla alaikäisillä olisi mahdollisuus osallistua kaupungin järjestämään laadukkaaseen toimintaan veloituksetta vuoden ympäri. Tämä mahdollistaisi myös aiempaa tiiviimmän ja hedelmällisemmän yhteistyön maksuttomia liikuntatunteja tarjoavien nuorisopalveluiden kanssa. Tällä hetkellä tämä ei ole talousarvion tulotavoitteiden puitteissa mahdollista. EasySportin maksullisten tuntien ja FunAction-korttien vuosituotto-odotus on tällä hetkellä noin 30 000 euroa.

Kaupunkistrategian kärkihankkeisiin kuuluvassa Mukana-ohjelmassa kokeillaan parhaillaan uusia tapoja harrastamisen tukemiseen. Ohjelman toimenpiteiden joukossa on esimerkiksi tavoite taata kaikille Kontulan alueen kolmasluokkalaisille harrastus ja osana Kannelmäen ja Malminkartanon alueiden lasten ja nuorten palveluiden kehittämistä ja uudistamisesta pyritään vahvistamaan harrastamisen kulttuuria kyseisillä alueilla. Näiden pilottihankkeiden tuloksia voidaan jatkossa hyödyntää muualla kaupungissa.

Helsingin kaupunki toteuttaa myös opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaan Harrastuspassi-hanketta. Harrastuspassista tulee sovellus, jolla ilmaista harrastustarjontaa voidaan kohdentaa ja markkinoida suoraan yläkouluikäisille nuorille. Harrastuspassi saadaan kokeilukäyttöön vuoden 2019 aikana.

Lisäksi Helsinki tukee lasten taideharrastusta myöntämällä avustuksia taiteen perusopetusta tarjoaville oppilaitoksille. Taiteen perusopetus on tavoitteellista tasolta toiselle etenevää ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen opetusta. Helsinki tukee taiteen perusopetusta noin 55 oppilaitoksessa, lisäksi näistä 15 saa tuntiperusteista valtionosuutta. Helsinki on linjannut kehittämistavoitteeksi saavutettavuuden, sukupuolten tasa-arvon ja monimuotoisuuden lisäämisen sekä eri taiteenalojen monipuolisemman kohtelun.

Lasten ja nuorten taidekeskus Annantalo saavuttaa yhdessä muiden kaupungin kulttuurikeskusten (Kanneltalo, Malmitalo, Stoa, Vuotalo) kanssa kaikki Helsingin alakouluikäiset 5x2-taidekurssien avulla. Osana koulupäivää järjestettävä 5x2-taideopetus tarjoaa näköalan taide-

07.05.2019

Asia/5

harrastamisen mahdollisuuksiin, mutta vain osa jatkaa harrastuksen puitteissa joko taloudellisista tai muista syistä, vaikka innostuisikin aiheesta. Annantalossa kehitellään ajatusta taidestipendistä/-vouchereista, jonka avulla lapsen luokanopettaja tai taideopettaja voisi tarjota innostuneille lapsille ja heidän perheilleen mahdollisuuden maksuttomaan, matalan kynnyksen harrastamisen jatkamiseen. Taideopetusta harrastaa Annantalon ryhmissä vuosittain 700–800 lasta ja nuorta. Annantalosta käsin on myös järjestetty vuosina 2017–19 hallituksen kärkihankerahoituksen turvin taidekerhoja kouluihin ja leikkipuistoihin. Tätä koulupäivien jatkeeksi sijoittuvaa taidekerhotoimintaa on tarkoitus jatkaa ja kehittää myös jatkossa. Helsingissä syksyllä 2019 alkava kouulaisten keskiviikkoiltapäiviin sijoittuva harrastusaika (koulupäivä loppuu kaikilta klo 14) tarjoaa myös jatkossa hyvän mahdollisuuden matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksien tarjoamiseen.

Harrastamisen ja hyvän vapaa-ajan positiivisia vaikutuksia voidaan tarkastella sekä aikuislähtöisestä pedagogisesta näkökulmasta että nuorten omaehtoisen toiminnan ja oman elämän osallisuuden näkökulmasta. Joka tapauksessa hyvään yhteisöön kuulumisen ja itselle mieleinen toiminta ovat vahvoja hyvinvoinnin lähteitä ja tuottavat mielekkäiksi koettuja oppimiskokemuksia. Koska nuorten osallisuuden ja omaehtoisen toiminnan tukeminen ovat Helsingin vahvuus ja keskeinen tavoite, ei vahvasti aikuisjohtoista ja hyvin pedagogisoitua Islannin mallia ole mielekästä lähteä suoraan kopioimaan Helsinkiin. Islannin kaltaisen mallin toteuttaminen ei olisi myöskään mahdollista ilman merkittäviä taloudellisia lisäpanostuksia. Kuitenkin vaikuttamalla koko lasten ja nuorten harrastuskenttään omin toimin ja avustuksin kaupunki pystyy varsin nopeastikin parantamaan lasten ja nuorten yhdenvertaisia mahdollisuuksia harrastamiseen ja mielekkääseen vapaa-aikaan.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt 31.5.2019 mennessä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausuntoa kaupunginhallitukselle Yanar Ozanin ja 43:n muun valtuutetun valtuustoaloitteesta, jossa esitetään, että Helsinki selvittää mahdollisuudet tarjota lisätukea kaikkien lasten harrastamiseen ja tukee erityisesti niitä perheitä, joilla on rajalliset mahdollisuudet tukea lasten harrastamista taloudellisesti. Aloite kokonaisuudessaan liitteenä.

Esittelijä

nuorisosiainjohtaja
Mikko Vatka

Lisätiedot

Mikko Vatka, nuorisosiainjohtaja, puhelin: 310 71252
mikko.vatka(a)hel.fi
Tuuli Salospohja, liikuntapalvelupäällikkö, puhelin: 310 87500

07.05.2019

Asia/5

tuuli.salospohja(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutetun aloite 13032019 Yanar Ozan, Valtuustoaloite lasten ja nuorten harrastamisen tukemiseksi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano